

2015-09-02

Större Vattensalamander vid Hansta Motocrossbana

Redovisning av inventering 2015

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Trafikverket Förbifart Stockholm

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08-525 201 00

Slutversion: 2015-09-02

Uppdragsansvarig: Per Collinder

Text: Fredrik Engdahl

Foton: Om inget annat anges: Per Collinder

Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB

Internt projektnummer: 6682

Bilder på framsidan: Hona av större vattensalamander

Innehåll

Innehåll	3
Sammanfattning	4
Inledning	4
Lokalbeskrivning	4
Inventering	4
Metodik	4
Resultat	4
Diskussion	5
Uppföljning	6

Sammanfattning

I samband med planeringen av Förbifart Stockholm framkom att ett område med bestånd av den i artskyddsförordningen skyddade arten större vattensalamander skulle kunna komma att påverkas vid Förbifartens sträckning genom Hansta naturreservat. Tidigare inventeringar har visat på ett svagt bestånd i Stordiket i Hansta. Vid inventering 2013 hittades dock inga salamandrar. För att utröna om arten fortfarande finns kvar har en inventering gjorts i maj 2015.

Inledning

Större vattensalamander är en hotad art som finns upptagen på EU:s art- och habitatdirektiv, bilaga 4. Det innebär att inte bara arten, utan också dess livsmiljöer är skyddade. Större vattensalamander är beroende av små, fiskfria vattensamlingar under vår och sommar, samt lövdominerad skog under höst och vinter. Arten finns fortfarande på många ställen i Sverige men är missgynnad av bl.a. omställningen till det moderna jordbrukslandskapet med minskning av småvatten och övergödning.

Lokalbeskrivning

I Hansta naturreservat finns större vattensalamander tidigare noterad i vattenmiljöer på motocrossbanan i områdets södra delar. Men vid senaste tillfället för inventering (2013) påträffades inga exemplar av arten. Rakt igenom motocrossbanan rinner Stordiket från sydost till nordväst. Vattendraget rinner ut i Djupanbäcken som i sin tur mynnar i Igelbäcken strax norr om Akallalänken, väg 275. Inom området finns också en mindre damm (<10m). I övrigt domineras området av motocrossbanan, med lera och gräsbevuxna kanter.

Inventering

Metodik

Fältbesök genomfördes vid tre upprepade tillfällen, på kvällen och natten den 18:e–19:e, 20:e–21:a och 25:e–26:e maj. Inventeringen bestod i en noggrann genomsökning av damm och dike med ”ficklampsmetoden” (Naturvårdsverkets undersökningstyp för inventering och övervakning av större vattensalamander). Metoden går i korthet ut på att på natten noggrant genomsöka vattenmiljöer längs stranden var 5:e meter. Vattenmiljön genomlysas då med ficklampa i 30 sekunder på varje ställe. Undersökningen görs bäst i månadsskiftet maj-juni. Varje salamandervatten besöks under minst tre olika nätter. Resultatet kan användas för att få ett index på salamanderpopulationens storlek.

Möjliga lokaler delades in i 8 olika områden för att förenkla uppföljning (Figur 1). De exemplar av större och mindre vattensalamander som påträffades räknades och om möjligt könsbestämdes.

Fältinventering av: Fredrik Engdahl, Per Collinder, Åsa Eriksson och Jens Henrik Kloth.

Resultat

Större vattensalamander hittades vid samtliga tre tillfällen för inventering (Tabell 1), men endast i dammen(område 1) samt område 5 och 6 i diket.

Mindre vattensalamander var mer talrik och hittades i alla områden. (Tabell 2). 11, 22 och 35 exemplar av arten mindre vattensalamander hittades den 18:e, 20:e respektive 25:e maj.

Under första halvan av maj månad regnade det ovanligt mycket och det fanns vatten i dammen och diket. Det gjorde att en längre sträcka av diket genomsöktes i den sydöstra änden än vad som tidigare varit möjligt. Den stora regnmängden gjorde också att vattnet i dikessträckningar i direkt anslutning till leriga områden var väldigt grumligt, med siktdjup mindre än 1 dm. I område 5 fanns också stora mängder grönalger och flytbladsvegetation. Detta försvårade inventeringen då man inte kunde se salamandrar som befann sig under vattenytan eller under flytande alger eller vegetation.

Både dammen och diket håller på att växa igen av kaveldun och täckande växter (Figur 2). Trots de relativt höga flödena saknades vattenspeglar på flera av diket sträckningar, och dammen är grundare än rekommenderat för salamander. Med risk för uttorkning under varma somrar.

Tabell 1. Antal påträffade exemplar av större vattensalamander. Kön är noterat där det var möjligt att se, annars obestämd.

	18 maj	20 maj	25 maj
Område 1	1 (1 hona)	-	1 (1 hane)
Område 2	-	-	-
Område 3	-	-	-
Område 4	-	-	-
Område 5	3 (3 hanar)	-	2 (1 hane, 1 hona)
Område 6	2 (1 hona, 1 obest)	2 (2 honor)	1 (1 hane)
Område 7	-	-	-
Område 8	-	-	-

Tabell 2. Antal påträffade exemplar av mindre vattensalamander. Kön är noterat där det var möjligt att se, annars obestämd.

	18 maj	20 maj	25 maj
Område 1	2 (2 hanar)	-	6 (3 hanar, 3 obest)
Område 2	-	-	7 (3 hanar, 4 honor)
Område 3	-	-	1 (1 hona)
Område 4	2 (1 hane, 1 obest)	-	1 (1 hane)
Område 5	6 (4 hanar, 2 honor)	20 (8 hanar, 7 honor, 5 obest)	5 (1 hane, 2 honor, 2 obest)
Område 6	-	1 (1 obest)	5 (3 hanar, 1 hona, 1 obest)
Område 7	2 (2 hanar)	1 (1 hona)	5 (4 hanar, 1 obest)
Område 8	-	-	5 (4 hanar, 1 hona)

Diskussion

Resultaten från inventeringen visar att större vattensalamander finns kvar i området, även om det rör sig om få exemplar. Åtgärder för att förbättra situationen för vattensalamander bör akut innefatta vegetationstäckta skyddsområden runt diket så att

Inventering
större vattensalamander
2015-09-02

vattnet inte grumlas av lerigt vatten från motocrossbanan. Till diket mynnar också flera rör som avvattnar motocrossbanan. Även dessa rör förmodligen med sig grumligt vatten vid kraftiga regn. Dessa bör förses med sedimentfällor. En rensning av diket är planerad. Det är viktigt att denna görs under en period när inte salamandrarna är i vattenmiljön. Det kan också vara nödvändigt att återetablera växtlighet i diket efter en sådan rensning. I övrigt hänvisas till förslag för den ekologiska parken som kompensationsåtgärd.

Uppföljning

För att kunna följa större vattensalamander i området bör en årlig inventering genomföras med "ficklampsmetoden". För att gynna uppföljning av enskilda sträckningar av diket bör den nuvarande uppdelningen av området för inventering användas, så länge inga förändringar sker vad gäller placeringen av passager för motocrossbanan över dagvattendiket.

Figur 1. Uppdelning av det inventerade området

Figur 2. Dammen är på väg att växa igen

